

Udbytteforsøg til Sammenligning mellem Rug og Hvede 1909—1912.

Ved E. Lindhard.

78. Beretning fra Statens Forsøgsvirksomhed i Plantekultur.

Fra 1899 til 1904 blev der ved Lyngby, Tystofte, Askov og Vester Hassing Forsøgsstationer udført sammenlignende Forsøg med Brattingsborg-Rug og Squarehead-Hvede. Ved Tystofte foretoges endvidere i 1906—07 en Sammenligning mellem den ny Tystofte Standhvede og Brattingsborg-Rugen. Om disse Forsøg blev der i 1908 afgivet Beretning¹⁾. Men Squarehead-Hveden var allerede før denne Forsøgsrække blev endelig afsluttet delvis fortrængt af nye, mere nøjsomme, mere haardføre og mere yderige Sorter, som i Henhold til Resultaterne ved Tystofte synes at maatte stille Hveden væsentlig gunstigere end denne i Konkurrencen med Rugen. Der blev derfor i 1908 begyndt en ny, fireaarig Forsøgsrække med 2 Rugsorter, Brattingsborg-Rug og Petkus-Rug, og med 3 Hvedesorter, Tystofte Standhvede, Tystofte Smaahvede og den samme Squarehead-Hvede, som i den ældre Forsøgsrække. Denne ny Forsøgsrække er gennemført ved Aakirkeby paa Bornholm, ved Lyngby og paa Askov Lermark samt ved Tystofte i Helbrak og benyttet Brak.

Beretningen er udarbejdet af Forsøgsleder E. Lindhard.

Bestyrerne ved Statens Forsøgsvirksomhed i Plantekultur.

Hveden stiller større Fordring end Rugen til Jordens Bonitet. Medens Rugen trives paa al Slags Jord og dyrkes over hele

¹⁾ N. P. Nielsen: Artsforsøg med Rug og Hvede. 33. Beretning fra Statens Forsøgsvirksomhed i Plantekultur. Tidsskrift for Landbrugets Planteavl, 15. Bind, Side 355—82.

Landet, er Hveden henvist til de egentlig lermuldede Jorder. De to Arters Udbredelse vil fremgaa af følgende

Oversigt over Rug- og Hvedearealet i Danmarks enkelte
Amter i 1912, angivet i Hundreder Tdr. Ld.

Øernes Amter	Rug	Hvede	Jyllands Amter	Rug	Hvede
Københavns Amt	143	67	Vejle Amt	255	63
Frederiksborg —	187	20	Aarhus —	252	47
Holbæk —	188	89	Randers —	292	42
Sorø —	147	96	Aalborg —	419	4
Præstø —	154	127	Hjørring —	424	13
Bornholms —	63	20	Thisted —	114	4
Maribo —	87	203	Viborg —	417	11
Svendborg —	161	90	Ringkøbing —	603	5
Odense —	203	65	Ribe —	346	13
Ialt	1333	777	Ialt	3122	202

Paa Øerne indtager Hveden ca. 37 og i Jylland ca. 6 pCt. af Vintersædsarealet, Maribo Amt staar højest med 70 pCt. og Ringkøbing Amt lavest med ca. 1 pCt. Hvede. Men inden for det Omraade, hvor Hveden trives, kæmper Rugen og Hveden om Pladsen, og alt efter som Prisforholdene veksler, Jordens Gødningskraft og Kulturtilstand og Høstmetoderne forandrer sig, efter som Brakarealerne udvides eller indskrænkes, vil Hvedearealet og Rugarealet tiltage og aftage. Disse forskellige Bevægelser afspejler sig sluttelig i Arealstatistikens Tal.

Angivet i Tusinder Tdr. Ld. var det besaaede Areal for hele Landet:

Aar:	1866	1871	1876	1881	1888	1896	1901	1907	1912
Rug:	415	449	460	485	509	527	495	500	446
Hvede:	96	103	112	101	88	62	74	73	98

og i pCt. af Vintersædsarealet for hele Landet:

Aar:	1866	1871	1876	1881	1888	1896	1901	1907	1912
Rug:	81.2	81.8	80.4	82.8	85.2	89.5	87.0	87.2	82.0
Hvede:	18.8	18.7	19.6	17.2	14.8	10.5	13.0	12.8	18.0

Hvededyrkningens store Udbredelse sidst i 1870erne, den stærke Indskrænkning i Dyrkningen i 1890erne og den tiltagende Udvidelse af Hvedearealerne i de allerseneste Aar finder delvis sin Forklaring i Prisforholdene, der i den paa-gældende Aarrække har stillet sig som følger:

Pris i Kr. pr. 100 Pd., omregnet efter Kapitelstaksten:								
i Aar:	1871	1876	1881	1886	1891	1896—	1901	1906
	—75	—80	—85	—90	—95	1900	—05	—10
Rug:	6.89	6.44	5.79	4.82	4.98	4.84	5.01	5.49
Hvede:	9.33	8.32	6.91	5.87	5.29	5.43	5.52	6.22
Forskel:	2.34	1.88	1.12	1.06	0.36	0.59	0.51	0.78

Men mange andre Forhold end Salgsprisen alene maa øve Indflydelse paa Valget af Sædart.

Rugen er helt vintersikker eller skades kun af sent og langvarigt Snelæg. Den stiller kun smaa Fordringer til Jordens Bonitet, men honorerer ikke fuldt de gode Vækstkaar, idet den under saadanne Kaar for let gaar i Leje. Med Jordens stigende Kultur og Gødningskraft vinder Hveden derfor Terræn. Kun paa et Punkt er Rugen mere lunefuld end Hveden: Kærneansættelsen afhænger af Vejret i Blomstringstiden. Vedholdende Storm og Regn eller Nattefrost under Rugens Dræning kan nedsætte Kærneudbyttet meget betydeligt.

Selv de mest haardføre Hvedesorter er mindre sikre end Rugen og det er vanskeligere at opnaa netop en passende tæt Bestand i Hvedemarken end i Rugmarken. Hveden har langt flere Sygdomme, flere Fjender af Plante- og Dyreriget, dens Fordringer til Jordens Bonitet og Gødningskraft er større og den er mere kræsen med Forfrugten. Endelig er Hveden selv en daarligere Forfrugt end Rugen, efterlader Jorden mindre ren, mindre bekvem, mindre frugtbar end denne.

Men Rugen har fra gammel Tid været Hovedbrødkornet: først bage man selv sit Brød, senere leverede man Rugen til Bageren og fik Brød igen. Men selv nu, efter at denne Skik er ved at tabe sig, efter at Rugen opfodres eller sælges som de andre Kornsorter, dyrker mange Rug, fordi de er i Vane med det. Saasæden har man, Dyrkningsmaaden er den tilvante, det koster ingen Anspændelse og medfører ingen ukendt Risiko at fortsætte i den gamle Skure. Derfor viger Rugen kun langsomt for Hveden. Dog viger den fordi Rugprisen er lavere end Hvedepreisen, fordi Hveden bedre honorerer den stigende Kultur og langt bedre holder sig staaende paa frugtbar Jord. Høsten bliver herved lettere, og hvad der vejer tungt: Selvbinderen kan næsten altid benyttes til Hveden, medens Rugen oftest maa høstes med Haand. Nu falder vel Rughøsten forholdsvis tidligt, hvilket bidrager til Høstarbejdets heldige Fordeling, men i vanskeligt Høstvejr er Rugen til Gen-

gæld meget besværligere at have med at gøre end Hveden, idet den saa let spirer i Hobene. Mange dyrker maaske endnu Rug for Halmens Skyld, men ogsaa Rughalmens Betydning i Landbruget er stærkt aftagende. Bindegarn afløser Langhalm som Bindemateriale og andet Tagmateriale løser Straa- taget af.

Den Bevægelse bort fra Renbrak, der navnlig tog Fart i 1890'erne, og som medførte, at Vikkehavre og andre Grøn- foderafgrøder ret almindeligt blev dyrkede i Brakmarken, har fremmet Rugdyrkningen paa Hvededyrkningens Bekostning. Hveden trives ikke godt i et saadant løst og lidt for tørt Sæde- bed med daarligt formuldede Planterester, som hyppigt vil foreligge efter Dyrkning af Sommerstaldfoder. Men denne Dyrkningsform synes atter i Tilbagegang. I de hvededyrkende Egne afløser Lucerne og tidlige Turnips i stedse større Omfang Vikkehavren som Sommerfoder for Kreaturerne. Og vel gen- nemført Halvbrak efter enaarig Kløver—Græs eller Rundbælg —Græsblanding byder ligesom Renbrak af gammel Græsjord udmærkede Betingelser for Hvededyrkningen.

Inden for det Omraade, hvor baade Rug og Hvede dyrkes, er der derfor Grund til foreløbig at vente en Stigning i Hvede- dyrkningen paa Rugdyrkningens Bekostning.

Nærværende Beretning giver et lille Bidrag til Belysning af Udbyttets Størrelse af nogle af vore bedste Sorter af Rug og Hvede under forskellige Dyrkningskaar i forskellige Egne af Landet.

Forsøgene har omfattet Petkus-Rug og Brattingsborg-Rug samt Tystofte Standhvede, Tystofte Smaahvede og Erhard Frederiksens Squarehead-Hvede. Til Forsøgene er hvert Aar anskaffet original Sæderug, Brattingsborg-Rug fra Brattingsborg, Petkus-Rug fra Godsejer *Bencard*, Fodbygaard. Hveden er leveret fra Tystofte Forsøgsstation. Der er anvendt 4—6 Fællesparceller med en Størrelse af omkring $\frac{1}{100}$ Td. Ld. Brutto, men kun ca. $\frac{1}{200}$ Td. Ld. Netto, idet et Bælte af ca. 2 Fods Bredde paa hver af Parcellens fire Sider har tjent som Isolation mod Naboparcellerne. Hveden og Rugen har be- standig været udsaaet samtidig paa nypløjet Jord. Der er an- vendt Bredsaaning, og Sæden er nedfældet med Haandharve. Udsædsmængden har, med mindre Afvigelser, været 200 Pd. Rug og 220 Pd. Hvede pr. Td. Ld.

Forsøgene er afsatte, Gødning og Saasæd udmaalt efter gammelt Maal, dette er derfor bibeholdt ogsaa i Beretningen.

De enkelte Forsøgssteders Resultater omtales i følgende Orden: Tystofte, Aakirkeby, Lyngby og Askov.

Tystofte. Jorden er mild Lermuld med Mergelunderlag og i god Kultur.

Forsøgene er gennemførte dobbelt, dels i Helbrak, dels i forskelligt benyttet Brak.

Forsøg i Helbrak (Tabel 1). Disse Forsøg har hvert Aar ligget i samme Sædsifte med 2. Aars Kløver og Græs og Grønjordshavre forud for Brakken. Parcelstørrelsen var $\frac{1}{200}$ Td. Ld. Netto og Fællesparcellernes Antal i de første 3 Aar 4 og i 1912 6. Der er hvert Aar givet 40 000 Pd. Staldgødning, som i Almindelighed er udbragt i Juli Maaned, samt Kunstgødningstilskud som nedenfor anført. Forsøgsresultaterne er meddelte i Tabel 1. Hertil skal knyttes følgende Bemærkning om de enkelte Aars Resultater.

1909. Saaningen fandt Sted den 28. September 1908 i særdeles bekvem Jord. Der blev givet et Tilskud af 125 Pd. Superfosfat pr. Td. Ld. De øvrige Sorter spirede jævnt og hurtigt, kun Smaahveden spirede mindre godt og gav fra Efteraaret af for tynd Bestand. Vinteren var forholdsvis stræng, og Squarehead-Hveden udtyndedes en Del, saa den om Foraaet stod svagere end Smaahveden. Den regnfulde Sommer gav frodig Vækst, Rugen gik stærkt i Leje og Standhveden, som havde en alt for tæt Bestand, gik noget i Leje. Samtlige Hvedesorter led kendelig Skade af Hvedemyggens Larver. Udbyttet er under Middel, idet Rugsorterne gav ca. 36, de haardføre Hvedesorter 39—40 Centner Kærne, eller ca. 9—12 pCt. mere end Rugen, medens Squarehead-Hveden staar 6 pCt. under Rugen i Udbytte.

1910. Paa Grund af den forsinkede Høst fandt Saaningen først Sted den 2. Oktober. Der blev givet et Tilskud af 100 Pd. Superfosfat. Jorden var bekvem, Spiringen regelmæssig og Plantebestanden god, og samtlige Sorter stod Vinteren igennem uden Skade. Væksten var frodig i den følgende Sommer, og skønt Rugen faldt tidligt og gik stærkt i Leje og Smaa-

Tabel 1. Forsøg med Rug og Hvede.

Tystofte. Helbrak.

Navn	Udbytte i Centner pr. Td. Ld.		Forholdstal for Kærneudbytte	Kærne i pCt. af hele Afgrøden	Vægt i Pd. pr. Tønde	Vægt i mg pr. Korn	Karakter for Lejetilbøjeligh- hed	Høst- dato
	Kærne	Halm						
1909. (Saaet den 28. September 1908).								
Brattingsborg-Rug .	36.2	78.8	100	31	192	20.4	8.5	14/8
Petkus-Rug	36.8	78.2	100	32	181	25.0	5.7	—
Standhvede	39.4	89.4	109	31	199	34.8	1.0	26/8
Smaahvede	40.4	79.1	112	34	211	37.9	1.0	—
Squarehead-Hvede .	34.2	74.8	94	32	207	43.0	1.0	—
1910. (Saaet den 2. Oktober 1909).								
Brattingsborg-Rug .	44.5	77.8	100	36	203	28.0	9.5	28/7
Petkus-Rug	42.7	75.8	96	36	201	28.5	9.8	—
Standhvede	54.5	70.5	122	44	204	48.7	2.0	1/8
Smaahvede	53.6	74.7	120	42	207	45.9	3.8	—
Squarehead-Hvede .	51.3	66.0	115	44	203	50.9	1.8	—
1911. (Saaet den 23. September 1910).								
Brattingsborg-Rug . .	40.7	70.6	100	37	205	22.4	9.7	1/8
Petkus-Rug	35.2	75.8	86	32	195	23.6	9.5	—
Standhvede	49.0	70.0	120	41	212	43.4	3.2	3/8
Smaahvede	50.5	66.8	124	43	218	44.0	1.2	—
Squarehead-Hvede . .	43.5	66.0	107	40	213	45.1	1.5	—
1912. (Saaet den 21. September 1911).								
Brattingsborg-Rug . .	35.6	85.1	100	29	192	25.4	7.2	5-6/8
Petkus-Rug	38.3	94.0	108	29	188	29.4	5.5	—
Standhvede	37.9	82.4	106	32	203	38.5	1.5	10/8
Smaahvede	38.8	82.4	109	32	207	37.9	3.3	—
Squarehead-Hvede .	34.7	69.1	97	33	205	43.7	1.8	—
Gennemsnit for 1909—12.								
Brattingsborg-Rug . .	39.3	78.1	100	33	198	24.1	8.7	4/8
Petkus-Rug	38.1	81.0	97	32	191	26.6	7.5	—
Standhvede	45.2	78.1	115	37	205	41.2	1.9	10/8
Smaahvede	45.8	75.8	117	38	211	41.4	2.3	—
Squarehead-Hvede .	40.6	68.9	104	37	207	45.7	1.5	—

hveden lagde sig en Del, var Kærneafgrøderne meget store. De haardføre Hvedesorter gav en Snes pCt. og Squarehead-Hveden 15 pCt. mere end Brattingsborg-Rugen.

1911. Der blev ved Saaningen givet et Tilskud af 200 Pd. Superfosfat. Jorden var meget bekvem. Udsæden af Hvede blev behandlet med Blaastensopløsning. Spiringen forløb tilfredsstillende, og Væksten i Efteraarstiden var normal. Foraar og Sommer gav Varmer med langvarige Tørkeperioder; Vaarsæden led derunder, men Vintersæden klarede sig bedre. Rugen blev slaaet ned af en Skylregn i Juni, men Hveden holdt sig staaende til Høsten. Til Trods for Tørken er Kærneafgrøden over Middel. Brattingsborg-Rugen naar 40 Centner Kærne pr. Td. Ld., de haardføre Hvedesorter endogsaa 20—24 pCt. højere og Squarehead-Hveden 7 pCt. højere.

1912. Gødningen blev udbragt til sidste Pløjning umiddelbart før Saaningen. Jorden var vel bekvem, men lovlig tør. Rugen spirede dog normalt, men Hveden, som var bejdset, noget uregelmæssigt. Samtlige Sorter overvintrede godt, men Hveden standsede i Væksten i det kolde Foraarsvejr i April og Maj og led pletvis af »Fodsyge«, hvorved den fik en noget uens Vækst. Rugen, og navnlig Brattingsborg-Rugen, gik paa enkelte Parceller meget stærkt i Leje, medens Hveden holdt sig næsten helt staaende. Udbyttet er det laveste i Perioden: Standhvede og Smaahvede giver kun 6—9 pCt. større Udbytte end Brattingsborg-Rugen og følges af Petkus-Rugen, medens Squarehead-Hveden staar 3 pCt. lavere.

I de to varme Somre, 1910 og 1911, er Hveden saaledes Rugen meget overlegen, i de kølige og fugtige Somre, 1909 og 1912, giver den kun lidet højere Udbytte, men i Gennemsnit for alle 4 Aar giver dog Smaahvede og Standhvede 6—7 Centner Kærne pr. Td. Ld. mere end Rugen. Resultaterne er i god Overensstemmelse med tidligere Forsøg, og det er uden for al Tvivl, at i helbrakket Jord er Rugen under disse Forhold Hveden meget underlegen.

Forsøg i benyttet Brak. (Tabel 2). Disse Forsøg er ikke gennemførte under saa ensartede Forhold som Forsøgene i Helbrak; i de to Aar 1909 og 1912 har de været indlagte i et Sædskifte, hvor Vintersæden fulgte efter tidlige Turnips, i 1910 og 1911 i et andet Sædskifte, hvor Forfrugten var enaarig Græsmark med Halvbrak. I ingen af disse Marker er der givet Staldgødning direkte til Vintersæden. Forsøgsplanen var i øvrigt ganske som for Forsøg i Helbrak.

Tabel 2. Forsøg med Rug og Hvede.

Tystofte. Benyttet Brak.

Navn	Udbytte i Centner pr. Td. Ld.		Forholdstal for Kærneudbytte	Kærne i pCt. af hele Afgrøden	Vægt i Pd. pr. Tønde	Vægt i mg pr. Korn	Karakter for Lejetilbøjelighed	Høstdato
	Kærne	Halm						
1909. (Saaet den 26. September 1908).								
Brattingsborg-Rug..	35.9	71.1	100	34	201	25.7		14/8
Petkus-Rug.....	37.4	76.1	104	33	195	31.1		—
Standhvede.....	31.9	64.1	89	33	206	36.2		20/8
Smaahvede.....	30.8	61.7	86	33	211	37.2		—
Squarehead-Hvede.	27.8	55.7	77	33	206	43.3		21/8
1910. (Saaet den 30. September 1909).								
Brattingsborg-Rug..	39.6	64.7	100	38	206	27.9	7.5	27/7
Petkus-Rug.....	41.5	66.3	105	38	201	32.4	4.5	—
Standhvede.....	42.8	56.7	108	43	209	44.7	1.0	29/7
Smaahvede.....	46.1	63.2	116	42	203	43.9	1.0	—
Squarehead-Hvede.	41.1	55.2	104	43	198	43.5	1.0	—
1911. (Saaet den 29. September 1910).								
Brattingsborg-Rug..	30.7	51.8	100	37	206	23.4	9.5	1/8
Petkus-Rug.....	33.8	51.0	108	40	205	29.7	7.0	—
Standhvede.....	34.2	42.5	111	45	208	33.5	1.0	—
Smaahvede.....	33.9	44.4	110	43	213	39.2	1.0	—
Squarehead-Hvede.	26.2	38.3	85	41	205	39.4	1.0	—
1912. (Saaet den 30. September 1911).								
Brattingsborg-Rug..	35.3	70.2	100	33	195	25.4	7.2	6/8
Petkus-Rug.....	37.8	86.7	107	30	190	31.0	6.0	—
Standhvede.....	37.1	68.4	105	35	203	38.0	1.0	9/8
Smaahvede.....	41.3	78.0	117	35	209	41.0	3.0	—
Squarehead-Hvede.	38.4	73.6	109	34	203	41.4	2.2	—
Gennemsnit for 1909—12.								
Brattingsborg-Rug..	35.4	64.5	100	35	202	25.6	8.1	4/8
Petkus-Rug.....	37.5	70.0	106	35	198	31.1	5.8	—
Standhvede.....	36.5	57.9	103	39	207	38.1	1.0	7/8
Smaahvede.....	38.0	61.8	107	38	209	40.3	1.7	—
Squarehead-Hvede.	33.4	55.7	94	37	203	41.9	1.4	—

1909. Til Forfrugten, Turnips, som fulgte efter Hvede, blev givet Staldgødning og et Salpetertilskud. Til Vintersædsforsøget blev givet 200 Pd. Superfosfat om Efteraaret og 100

Pd. Chilisalpeter pr. Td. Ld. om Foraaret. Jorden blev kun pløjet een Gang umiddelbart før Saaningen, den var da noget tør og knoldet. Spiringen var dog gennemgaaende tilfredsstilende, kun Smaahvede gav fra Efteraaret lidt for tynd Bestand. Som i Helbraksforsøget, led Squarehead-Hveden nogen Vinterskade og stod om Foraaret tyndest, og samtlige Hvedesorter led, ligesom dør, under Angreb af Hvedemyggens Larve. Lejesæd forekom ikke. Rugafrøderne er ikke meget lavere end paa den helbrakkede Jord, men Hveden 8—9 Centner lavere end dør, og for de haardføre Sorter 11—14 pCt. lavere end Brattingsborg-Rugen. Squarehead-Hveden staar 23 pCt. tilbage.

1910. Forfrugten er ajlegødet Græsblanding med Halvbrak. Der blev givet 200 Pd. Superfosfat i September og 100 Pd. Chilisalpeter i Marts. Jorden, som er af noget lettere Bonitet end i de øvrige Forsøg, var ved Saaningen bekvem. Spiringen forløb regelmæssigt, og trods den sene Saaning blev der før Vinteren en normal Plantebestand. Ved Høsten var Rugen gaaet lidt i Leje, medens Hveden stod med en jævn og ret god Bestand. Standhvede og Smaahvede naar 8 og 16 pCt. over Brattingsborg-Rugen i Udbytte, Squarehead-Hvede og Petkus-Rug staar omtrent lige, 4—5 pCt. over denne i Udbytte.

1911. Forfrugten: Rundbælg—Græsblanding, blev afslaaet til Hø, hvorefter Jorden halvbrakkedes. Ved Sædetid blev der givet 100 Pd. Svovlsur Ammoniak, 200 Pd. Superfosfat og 100 Pd. Kaligødning pr. Td. Ld. Jorden afgav et godt Sædebed, og Spiringen forløb regelmæssigt, men Væksten var meget svag fra Vinteren, der blev derfor givet et Tilskud af 100 Pd. Chilisalpeter i April. Standhvede og Smaahvede giver en halv Snes pCt. Kærne mere end Brattingsborg-Rugen, Squarehead-Hveden 15 pCt. mindre end denne.

1912. Forfrugten var tidlig Turnips, til hvilken der var gødet med Staldgødning og Ajle. Turnipsen fjærnedes i Løbet af August, og Jorden pløjedes 2 Gange før Saaningen, men var dog, da Sæden lagdes, noget knoldet og tør. En Regn umiddelbart efter fremmede Spiringen, saa der blev en ensartet, om end lidt svag, Plantebestand før Vinteren. Der blev gødet med 300 Pd. Superfosfat om Efteraaret og 300 Pd. Chilisalpeter om Foraaret. I den paafølgende, fugtige Sommer gik Rugen, særlig Brattingsborg-Rugen i Leje, medens Hveden holdt sig

nogenlunde staaende. Rugen gav middelstore Afgrøder, Standhveden gav Kun 5, men Smaahveden 17 pCt. højere Afgrøder end Brattingsborg-Rugen.

I Gennemsnit for alle 4 Forsøg er Hveden kun Rugen lidet overlegen i Kærneudbytte, størst Udbytte giver Rugen dog kun i 1909, medens denne i Almindelighed har ligget en Del, har Hveden under disse Ernæringsforhold holdt sig staaende og saaledes været betydelig lettere at høste. Brattingsborg-Rugen, som stod højere end Petkus-Rugen i Helbrak, staar lavere i den benyttede Brak, og gennemgaaende er den øverst i Udbytte, hvor Hveden falder bedst, men nederst, hvor Hveden falder daarligst.

Aakirkeby. (Tabel 3). Forsøgene er udførte paa god Hvedejord, lermuldet Jord med Lerunderlag, men paa forskellige Ejendomme, saa Jorden har været i noget forskellig Kulturtilstand. Vintersæden har fulgt efter Græs, som er halvbrakket, og der er bestandig kun anvendt Kunstgødning. Der er benyttet 4 Fællesparceller à $\frac{1}{200}$ Td. Ld. Netto-Areal, kun har i 1910 Parcelstørrelsen været $\frac{1}{150}$ Td. Ld., og i 1912 benyttedes 6 Fællesparceller.

1909. Forsøgene er anlagte i Helbrak efter Græsjord, men Jorden var i ringe Gødningskraft og kun lidet bekvem ved Saaningen. Der blev gødet med 200 Pd. Superfosfat, 100 Pd. Kaligødning og 100 Pd. Chilisalpeter pr. Td. Ld. om Efteraaret og 50 Pd. Chilisalpeter om Foraaret. Spiringen var ikke tilfredsstillende, og kun Rugen naaede før Vinteren en passende Frodighed. Egentlig Vinterskøde led Hveden ikke, men den trivedes ikke godt, var medtaget af en Sygdom, vistnok Halmbrækkersvamp, og medens Rugen gav over 40 Centner, naaede Hveden ikke 30 Centner Kærne pr. Td. Ld.

1910. Forfrugten var 2. Aars Græs, som blev afgræsset og halvbrakket med 4 Pløjninger. Jorden var i god Kultur og Gødningskraft og bekvem ved Saaningen. Der er gødet med 300 Pd. Superfosfat, 150 Pd. Kaligødning samt 100 Pd. Chilisalpeter om Efteraaret og 100 Pd. i Marts. Alle Sorter spirede godt og stod kraftigt før Vinteren, overvintrede godt og udviklede sig frodigt fra Foraaret. Rugen gik stærkt i Leje, Brattingsborg-Rugen laa endog noget allerede ved Blomstringen. Alvorlige Sygdomsangreb forekom ikke, men det bemærkes,

Tabel 3. Forsøg med Rug og Hvede.

Aakirkeby.

Navn	Udbytte i Centner pr. Td. Ld.		Forholdstal for Kærneudbytte	Kærne i pCt. af hele Afgrøden	Vægt i Pd. pr. Tønde	Vægt i mg pr. Korn	Karakter for Lejetilbøjelig- hed	Høst- dato
	Kærne	Halm						
1909. (Saaet den 25. September 1908).								
Brattingsborg-Rug .	41.6	83.4	100	33	200	24.2	7.0	18/8
Petkus-Rug	43.2	84.8	104	34	193	31.1	5.0	—
Standhvede	29.2	54.8	70	35	207	36.2	1.0	24/8
Smaahvede	28.9	44.8	69	39	212	36.8	1.0	—
Squarehead-Hvede .	29.4	57.5	71	34	210	40.5	1.0	—
1910. (Saaet den 20. September 1909).								
Brattingsborg-Rug . .	39.1	100.0	100	28	193	22.6	7.2	2/8
Petkus-Rug	44.5	102.2	114	30	189	26.3	4.5	—
Standhvede	44.5	92.4	114	33	210	37.0	1.0	10/8
Smaahvede	53.6	96.1	137	36	215	38.8	4.2	—
Squarehead-Hvede .	52.4	94.2	134	36	215	43.7	2.0	—
1911. (Saaet den 27. September 1910).								
Brattingsborg-Rug . .	39.0	70.6	100	36	212	28.3	5.0	2/8
Petkus-Rug	41.6	78.5	107	35	208	36.5	3.0	—
Standhvede	50.2	69.8	129	42	215	46.7	1.0	6/8
Smaahvede	50.6	73.9	130	41	217	43.5	2.0	—
Squarehead-Hvede .	43.5	67.1	112	39	215	47.1	1.0	—
1912. (Saaet den 20. September 1911).								
Brattingsborg-Rug . .	41.3	83.4	100	33	203	27.6	5.0	8/8
Petkus-Rug	43.1	77.9	104	36	198	33.8	3.0	—
Standhvede	42.0	58.7	102	42	210	39.9	1.0	18/8
Smaahvede	45.1	61.9	109	42	213	38.3	1.0	—
Squarehead-Hvede .	38.8	51.6	94	43	210	41.2	1.0	—
Gennemsnit for 1909—12.								
Brattingsborg-Rug . .	40.8	84.4	100	32	202	25.7	6.1	8/8
Petkus-Rug	43.1	85.7	107	33	197	31.9	3.9	—
Standhvede	41.5	68.9	103	38	211	40.0	1.0	18/8
Smaahvede	44.5	69.1	110	39	214	39.4	2.1	—
Squarehead-Hvede .	41.0	67.6	102	38	213	43.1	1.8	—

at Standhveden havde stærkt plettede Blade. Rugsorterne gav 39—45 Centner, men Hvedesorterne 45—54 Centner Kærne pr. Td. Ld.

1911. Forfrugten var 2. Aars Kløver- og Græsblanding benyttet til Slæt, derefter Halvbrak med 3 Pløjninger. Der blev gødet med 300 Pd. Superfosfat og 150 Pd. Kaligødning om Efteraaret og 100 Pd. Chilisalpeter om Foraaret, alt pr. Td. Ld. Jorden var ved Saaningen bekvem, og Spiringen foregik hurtigt, men den for bornholmske Forhold sildige Saaning i Forbindelse med det tørre Oktobervejr medførte, at Væksten i Efteraarstiden kun blev ringe. Overvintringen var god, Væksten i Foraarsiden kraftig, senere hæmmedes den af Sommer-tørken. Rugen havde en gunstig Blomstring og gik mindre i Leje end sædvanligt. Paa Rugen optraadte lidt Stængelbrand, og Squarehead-Hveden var angrebet af Gulrust. Udbyttet var for Rugen omkring 40 Centner, men for Standhvede og Smaahvede 50 Centner Kærne pr. Td. Ld.

1912. Forfrugt som i 1911, 2. Aars Kløver og Græs, benyttet til Slæt, og derefter Halvbrak med 3 Pløjninger. Der blev om Efteraaret gødet med 300 Pd. Superfosfat og 150 Pd. Kaligødning pr. Td. Ld. Jorden var ved Saaningen noget tør, Spiringen forløb langsomt, og Plantebestanden var svag ved Vinterens Komme; Squarehead-Hveden udtyndedes yderligere noget af Vinteren. Om Foraaret blev der givet Chilisalpeter i forskellig Mængde til Rugen og Hveden, idet Rugen kun fik 70 Pd., men Hveden 140 Pd. Chilisalpeter pr. Td. Ld. Men her, som saa mange andre Steder, vilde Hveden ikke rigtig trives i Foraaret 1912, og Chilisalpeteret viste næppe Indflydelse paa Væksten. Kun Rugen gav Lejesæd, Brattingsborg-Rugen mest, og denne viste sig desuden angreben af Sne-skimmel (*Fusarium*).

Som ved Tystofte, er Hveden navnlig overlegen i de to varme Somre 1910 og 1911, i 1912 er de to bedste Hvedesorter kun 3—4 pCt. over de to Rugsorter, og i 1909 er Hveden meget daarligere end Rugen. I Gennemsnit for alle 4 Aar er Merudbyttet for de to Hvedesorter omtrent 3 pCt. Det synes saaledes, som om Hveden i halvbrakket Grønjord paa Bornholms gode Jord meget vel kan konkurrere med Rugen.

Lyngby. (Tabel 4). Forsøgene er udførte paa højt liggende, lettere lermuldet, nærmest lidt kalkfattig Jord i god Kultur. Sædvanlig høster man her gode Havreafgrøder, mindre gode Bygafgrøder og meget gode Rugafgrøder. Der er i samtlige Forsøg anvendt 6 Fællesparceller af omtrent $\frac{1}{250}$ Td. Ld. Netto.

Tabel 4. Forsøg med Rug og Hvede.

Lyngby.

Navn	Udbytte i Centner pr. Td. Ld.		Forholdstal for Kærneudbytte	Kærne i pCt. af hele Afgrøden	Vægt i Pd. pr. Tønde	Vægt i mg pr. Korn	Karakter for Lejetilbøjelig- hed	Høst- dato
	Kærne	Halm						
1909. (Saaet den 21. September 1908).								
Brattingsborg-Rug..	34.6	96.4	100	26	190	23.9		17/8
Petkus-Rug	36.4	98.4	105	27	179	26.5		—
Standhvede	34.8	72.5	101	32	199	39.0		28/8
Smaahvede	34.7	66.8	100	34	202	38.0		—
Squarehead-Hvede .	—	—	—	—	—	—		—
1910. (Saaet den 23. September 1909).								
Brattingsborg-Rug..	43.2	71.5	100	38	210	28.4	5.0	28/7
Petkus-Rug	48.2	79.2	112	38	203	35.1	3.8	—
Standhvede	45.1	79.5	104	36	218	41.0	1.0	8/8
Smaahvede	46.8	81.5	108	36	219	41.5	1.4	—
Squarehead-Hvede .	44.0	74.9	102	37	218	48.5	1.0	—
1911. (Saaet den 14. September 1910).								
Brattingsborg-Rug..	36.9	81.6	100	31	217	23.2		21/7
Petkus-Rug	35.2	86.9	95	29	211	25.9		—
Standhvede	37.8	65.9	101	36	226	38.4		3/8
Smaahvede	38.6	67.0	105	37	230	39.0		—
Squarehead-Hvede .	33.8	64.0	92	34	226	44.8		—
1912. (Saaet den 21. September 1911).								
Brattingsborg-Rug..	35.7	94.6	100	27	190	24.7	7.0	3/8
Petkus-Rug	38.3	93.9	107	29	181	27.2	6.0	—
Standhvede	33.4	74.8	94	31	213	38.6	3.0	9/8
Smaahvede	36.5	81.7	102	31	213	37.2	3.0	—
Squarehead-Hvede .	30.0	73.7	84	29	211	42.2	3.0	—
Gennemsnit for 1909—12.								
Brattingsborg-Rug..	37.6	86.0	100	30	202	25.1	6.0	4/8
Petkus-Rug	39.5	89.6	105	31	194	28.7	4.8	—
Standhvede	37.7	73.2	100	34	214	39.6	2.0	12/8
Smaahvede	39.3	74.8	104	35	216	38.9	2.8	—
Squarehead-Hvede .	27.0	53.4	72	34	214	44.6	2.0	—

1909. Jorden blev helbrakket med 7 Pløjninger i Sommerens Løb og var ved Saaningen meget bekvem. Der blev givet 200 Pd. Superfosfat og 200 Pd. Kaligødning om Efteraaret og

200 Pd. Chilisalpeter i April, alt pr. Td. Ld. Sæden spirede godt og dannede før Vinteren en kraftig Bestand. Standhvede og Smaahvede overvintrede tilfredsstillende, men Squarehead-Hveden visnede næsten ganske bort i Vinterens Løb og omgravedes derfor i det følgende Foraar. Begge Rugsorter blev slaæede ned før Blomstringen; Hveden holdt sig derimod staaende. Kærneudbyttet er ikke stort; begge Hvedesorter staa omtrent lige med Brattingsborg-Rugen, men overgaas af Petkus-Rugen.

1910. Forfrugten var 2. Aars Kløver- og Græsblanding til Høslæt, derefter Halvbrak. Der blev givet 400 Pd. Superfosfat og 200 Pd. Kaligødning i September og 200 Pd. Chilisalpeter i April. Jorden var ved Saaningen bekvem, Sæden spirede og udviklede sig godt fra Efteraaret og overvintrede godt. Dog forekom hen mod Efteraaret Angreb af Sneskimmel (*Fusarium*) ret ondartet paa Brattingsborg-Rug, mindre fremtrædende paa Petkus-Rug, svagere og tilsyneladende lige stærkt paa de to Hvedesorter. De haardføre Hvedesorter naar 4—8 pCt. over Brattingsborg-Rug, men staa tilbage for Petkus-Rug i Udbytte.

1911. Forfrugten var 1. Aars Kløver- og Græsblanding, af hvilken der er taget to Slæt. Grønjorden blev ompløjet den 12. September og Vintersæden efter Letharvning og Ringtromling saaet med det samme. Der blev gødet paa Plovfuren med 300 Pd. Superfosfat, 200 Pd. Kaligødning og 100 Pd. Chilisalpeter og med 300 Pd. Chilisalpeter i det følgende Foraar. Vintersæden spirede godt og led ingen Vinterskade, og Udbyttet var efter Omstændighederne godt. Standhveden gav 1 og Smaahveden 5 pCt. større Kærneavl end Brattingsborg-Rugen.

1912. Forfrugten var Vintersædblandinger til Staldfoder med en Eftergrøde af Sommerstaldfoder, som imidlertid mislykkedes og nedpløjedes umiddelbart før Vintersædens Saaning. Der blev gødet med 300 Pd. Superfosfat og 200 Pd. Kaligødning om Efteraaret samt 300 Pd. Chilisalpeter i April. Alle Sorter spirede godt og udviklede sig godt før Vinteren. Vinterskade er ikke iagttaget, dog forekom lettere Angreb af Sneskimmel. Væksten var frodig i det fugtige Sommervejr, og der blev høstet megen Halm, men en forholdsvis lille Kærneafgrøde. Standhveden gav mindre og Smaahveden lidt mere end Brattingsborg-Rugen, men Petkus-Rugen stod højest i Udbytte.

I Gennemsnit for alle 4 Aar staa Brattingsborg-Rug og Standhvede, Petkus-Rug og Smaahvede lige højt i Udbytte.

Naar Hensyn tages til, at der kun i 2 af de 4 Aar har været brakket til Vintersæden, staar Hveden sig bedre i Konkurrencen, end man under disse Jordbundsforhold skulde vente.

Askov Lermark (Tabel 5) har mager, lidt kold, lermul det Jord i god Gødningskraft. Forfrugten har bestandig været Vikkehavre, der er afhugget grøn, i Reglen sidst i Juli Maaned, hvorefter Jorden har faaet 2 à 3 Pløjninger før Vintersæden lagdes. Der er gødet til Vikkehavren i Reglen med Ajle og Superfosfat og til Vintersæden med 20 à 25 000 Pd. Staldgødning og 200 Pd. Superfosfat pr. Td. Ld. Parcelstørrelsen har i de 3 første Aar været $\frac{1}{200}$ Td. Ld. og i 1912 $\frac{1}{100}$ Td. Ld., der er i 1909 og 1910 anvendt 6 Fællesparceller, i 1911 og 1912 4 Fællesparceller.

1909. Jorden var ved Saaningen bekvem og passende fugtig. Rugen spirede hurtigt, voksede godt til om Efteraaret og overvintrede godt. Men Hveden, som blev bejdset med en 3 pCt.s Blaastensopløsning, tog Skade paa Spireevnen. Standhvede og Smaahvede spirede tyndt og uens frem, og Bestanden blev for tynd. Squarehead-Hveden spirede endnu daarligere, og Parcellerne med denne Sort blev derfor ompløjede og eftersaaede med Rug i Oktober. Hveden overvintrede godt og stod jævnt, men for tyndt, indtil Høsten. Rugsorterne gav 29—34 Centner Kærne, Hveden kun 13—17 Centner Kærne pr. Td. Ld.

1910. Stubbe og Græsrester var ved Saaningen ikke helt formuldede, i øvrigt var Jorden bekvem. Samtlige Sorter spirede godt og groede godt til om Efteraaret og overvintrede godt. Væksten blev ikke særlig frodig, men Afgrøden var godt kærnesat. Rugen gav 32—34 Centner Kærne, Hveden 26—27 Centner Kærne pr. Td. Ld.

1911. Jorden var ved Saaningen meget bekvem, Spiringen forløb hurtigt, ogsaa Hveden groede kraftigt til om Efteraaret og overvintrede godt. Den følgende Sommer var Bestanden jævn og ensartet. Rugen blev svær og gik en Del i Leje, den gav ca. 36, Hveden 27—31 Centner Kærne pr. Td. Ld., men ca. 30 Centner Halm mindre end Rugen.

1912. Jorden var ved Saaningen løs, men noget tør. Rugen groede meget godt til, men Hveden kom tyndt frem og vedblev at staa med lovlig tynd Bestand. Rugen gik noget i

Tabel 5. Forsøg med Rug og Hvede.

Askov Lermark.

Navn	Udbytte i Centner pr. Td. Ld.		Forholdstal for Kærneudbytte	Kærne i pCt. af hele Afgrøden	Vægt i Pd. pr. Tønde	Vægt i mg pr. Korn	Karakter for Lefetilløjelig- hed	Høst- dato
	Kærne	Halm						
1909. (Saaet den 19. September 1908).								
Brattingsborg-Rug..	29.2	77.1	100	27	178	22.1	6.0	²⁰ / ₈
Petkus-Rug	33.0	84.1	116	29	175	24.8	4.0	—
Standhvede	13.0	29.5	45	31	186	25.4	3.0	⁸ / ₈
Smaahvede	17.1	31.4	59	35	200	31.3	6.0	—
1910. (Saaet den 25. September 1909).								
Brattingsborg-Rug..	32.2	52.8	100	38	210	26.8	5.0	²⁹ / ₇
Petkus-Rug	33.5	53.1	104	39	204	31.3	3.0	—
Standhvede	27.0	38.7	84	41	219	37.3	1.0	⁸ / ₈
Smaahvede	25.0	38.1	80	40	219	36.4	1.0	—
Squarehead-Hvede .	26.7	39.6	83	40	217	44.3	1.0	—
1911. (Saaet den 25. September 1910).								
Brattingsborg-Rug..	35.8	80.0	100	31	208	21.0	5.5	⁸¹ / ₇
Petkus-Rug	36.2	82.8	101	30	202	25.4	4.0	—
Standhvede	26.6	47.6	74	36	220	37.7	1.0	⁸ / ₈
Smaahvede	31.2	51.4	87	38	219	37.3	2.0	—
Squarehead-Hvede .	27.2	49.6	76	35	217	42.6	1.0	—
1912. (Saaet den 21. September 1911).								
Brattingsborg-Rug..	36.8	72.5	100	33	203	26.1	6.0	⁰ / ₈
Petkus-Rug	37.0	67.0	102	36	198	30.1	4.0	—
Standhvede	24.2	40.1	67	38	208	38.0	1.0	¹⁰ / ₈
Smaahvede	27.8	42.5	77	40	209	36.2	1.0	—
Squarehead-Hvede .	23.0	38.6	66	38	206	38.9	1.0	—
Gennemsnit for 1910—12.								
Brattingsborg-Rug..	34.8	68.4	100	34	207	24.6	5.5	¹ / ₈
Petkus-Rug	35.6	67.6	102	35	201	28.9	3.7	—
Standhvede	25.9	42.1	74	38	216	37.7	1.0	⁷ / ₈
Smaahvede	28.3	44.0	81	39	216	36.6	1.3	—
Squarehead-Hvede .	25.9	42.6	74	38	213	41.9	1.0	—

Leje, gav en middelstor Halmafrøde og 36—37 Centner Kærne. Hveden gav kun 24—28 Centner Kærne pr. Td. Ld.

I Gennemsnit for de 3 Forsøg, 1910—12, i hvilke Hveden er spiret normalt, har Rugen givet 8 Centner Kærne og ca. 30

Centner Halm mere end Hveden. Og selv om der tages Hensyn til, at den anvendte Dyrkningsmaade, Vikkehavre som Forfrugt og Staldgødning direkte til Vintersæden, egner sig meget vel for Rugen, men er uheldig for Hveden, synes det dog utvivlsomt, at man her er uden for det Omraade, hvor Hvededyrkningen er rentabel.

For at skaffe et bedre Overblik over de to Sædarters Forskelligheder i Aarssikkerhed og andre Egenskaber er der til Brug ved de følgende Sammendrag taget Gennemsnit af de to Rugsorters og af de to haardføre Hvedesorters Kærneudbytte. I Tabel 6 er de fremkomne Gennemsnitstal derefter sammenstillede i Rækkefølge efter Hvedeafgrødens Størrelse.

Den største Hvedeafgrøde er 54.1 Ctn. Kærne, den mindste 26 Ctn. Kærne, medens Rugen i de samme Forsøg har givet højest 45.7 og lavest 32 Ctn. Kærne. For Hveden staar den højeste Afgrøde saaledes 28 Ctn. over den laveste, for Rugen

Tabel 6. Oversigt over det gennemsnitlige Kærneudbytte af Standhvede og Smaahvede og af Brattingsborg-Rug og Petkus-Rug i de enkelte Forsøg, ordnede efter Hvedeafgrødens Størrelse.

Forsøgssted	Aar	Centner Kærne pr. Td. Ld.			Forholdst. Rug — 100
		Hvede	Rug	Forskæl	
Tystofte, Helbrak	1910	54.1	43.6	10.5	124
Aakirkeby	1911	50.4	40.8	10.1	125
Tystofte, Helbrak	1911	49.8	38.0	11.8	131
Aakirkeby	1910	49.0	41.8	7.2	117
Lynghy	1910	46.0	45.7	0.3	101
Tystofte, benyttet Brak	1910	44.5	40.6	3.9	110
Aakirkeby	1912	43.6	42.3	1.4	103
Tystofte, Helbrak	1909	39.9	36.3	3.6	110
— , benyttet Brak	1912	39.2	36.6	2.6	107
— , Helbrak	1912	38.4	37.0	1.4	104
Lynghy	1911	38.0	36.1	1.9	105
—	1912	35.0	37.0	÷ 2.0	95
—	1909	34.8	35.5	÷ 0.7	98
Tystofte, benyttet Brak	1911	34.1	32.0	2.1	107
— —	1909	31.4	36.7	÷ 5.3	86
Aakirkeby	1909	29.1	42.4	÷ 13.3	69
Askov Lermark	1911	28.9	36.0	÷ 7.1	80
— —	1910	26.5	32.9	÷ 6.4	81
— —	1912	26.0	36.7	÷ 10.7	71

er Forskellen kun 13.7 Ctn. Kærne pr. Td. Ld. Og det er ikke alene i et enkelt, stærkt afvigende Tilfælde, at de to Sædarter forholder sig saa forskelligt: for samtlige 19 Forsøg ligger Rugens Kærneafgrøde i 16 Tilfælde mellem 35 og 45 Ctn. pr. Td. Ld., kun i et Tilfælde er Afgrøden over 45 Ctn. og kun i to Tilfælde under 35. Men Hvedeafgrøden har kun i 7 Tilfælde ligget mellem 35 og 45, derimod i 7 Tilfælde ligget lavere og i 5 Tilfælde højere. Denne større Variation er et Udtryk for, at Hveden bedre honorerer gunstige Vækstbetingelser og langt daarligere klarer sig under ugunstige Forhold end Rugen.

I det hele har Hveden staaet højere end Rugen i 12 og lavere i kun 7 Forsøg, og heraf falder de 3 paa Askov Lermark. Tystofte giver Minus for Hveden 1 Gang i 8 Forsøg, Aakirkeby 1 Gang i 4 Forsøg, Lyngby 2 Gange i 4 Forsøg, men Askov giver Minus for Hveden i alle Forsøg. De 6 største Hvedeafgrøder er høstede i 1910 og 1911 og inden for hvert Forsøgssted har disse 2 Aar givet den højeste, men 1909 og 1912 den laveste Hvedeafgrøde.

Sammenstilles nu Forholdstallene for Hvedeafgrøden i pCt. af Rugafrøden som i Tabel 7, faar man en let Oversigt over

Tabel 7. Forholdstal for Kærneudbytte.
Hvedeafgrøden i pCt. af Rugafrøden i de enkelte Forsøg.

Forsøgssted	Forfrugt	1909	1910	1911	1912	Gennemsnit
Tystofte	Helbrak	110	124	131	104	118
—	forsk. ben. Brak..	86	110	107	107	102
Aakirkeby	Halvbrak	69	117	125	103	103
Lyngby	forsk. ben. Brak..	98	101	105	95	100
Askov Lermark ...	Vikkehavre	—	81	80	71	77
Gennemsnit...		(91)	107	110	96	

Forholdet mellem Rug og Hvede i de enkelte Forsøg. Ved Tystofte giver Hveden paa den renbrakkede Jord 18 pCt. Kærne mere end Rugen, i den benyttede Brak kun 2 pCt. mere, idet den delvis svigter i 1909. Ved Aakirkeby efter Halvbrak er Merudbyttet 3 pCt. Her er det ligeledes i 1909, Hveden svigter, men i 1909 har Forsøget været udlagt paa en

Mark i ringe Kultur, i de andre 3 Aar paa Marker i god Kultur. Ved Lyngby staar Rug og Hvede gennemsnitlig lige højt, og ved Askov er Hveden 23 pCt. lavere i Udbytte end Rugen.

For alle 4 Forsøgssteder er der tillige en gennemgaaende Forskel i Udbyttets Størrelse fra Aar til Aar. I 1910 og 1911, hvor Hveden staar højest, har der været meget Solskin og høj Sommertemperatur, i 1910 rigelig, i 1911 ringe Nedbør. Men i 1909 og 1912, hvor Hveden staar lavt, har Sommervejret gennemgaaende været skyet og køligt. Den samlede Nedbør var i 1909 ringe, i 1912 stor (se Tabellerne 9—12). Hveden synes herefter daarligere end Rugen at kunne undvære Solskin og Varme i Væksttiden. Men meget kan der selvfølgelig ikke bygges paa et saa lille statistisk Materiale, især da ogsaa Overvintringsforhold, Plantesygdomme m. m. er forskellige fra Aar til Aar.

Hveden var gennemgaaende højest i Kærneudbytte, men i Halmudbytte staar Rugen højest, dog er der ogsaa i dette Forhold en kendelig Forskel mellem Forsøgsstederne. I Helbrak ved Tystofte gav Rugen 3 Ctn. Halm mere end Hveden, i benyttet Brak 7—8 Ctn. Halm mere. Ved Aakirkeby var Merudbyttet 16 Ctn., ved Lyngby 14 Ctn. og ved Askov 23 Ctn. Halm pr. Td. Ld. Rugen giver saaledes i de fleste Forsøg et betydeligt Merudbytte af Halm, og Rughalmen har tillige under visse Forhold en højere Værdi end Hvedehalmen.

Den tredje Hvedesort i Forsøgene, Erh. Frederiksens Squarehead-Hvede, har særlig Interesse derved, at den har repræsenteret Hveden i de tidligere Artsforsøg med Rug og Hvede. I Hvedeforsøgene staar Sorten ikke længere mellem de højest givende, gennemsnitlig giver den 3—4 Ctn. Kærne pr. Td. Ld. mindre end de gamle Stammer af Standhvede og Smaahvede og 7 Ctn. mindre end Standhvede II og Smaahvede II¹⁾.

Squarehead-Hvedens Udbytte i Forhold til Gennemsnittet af Standhvede og Smaahvede i nærværende Forsøgsrække vil fremgaa af Tabel 8. Merudbyttet for de to Sorter er noget svingende, men andrager gennemsnitlig ca. 9 pCt. Disse 9 pCt.

¹⁾ E. Lindhard: Dyrkningsforsøg med forskellige Sorter af Vinterhvede 1907—12. 75. Beretning fra Statens Forsøgsvirksomhed i Plantekultur, nærværende Bind, Side 1—32.

Tabel 8. Forholdstal for Kærneudbytte.
Gennemsnit af Smaahvedens og Standhvedens Udbytte i pCt. af
Squarehead-Hvedens Udbytte i de enkelte Forsøg.

Forsøgssted	Forfrugt	1909	1910	1911	1912	Gen- nemsnit
Tystofte	Helbrak	117	105	114	111	111
—	forsk. ben. Brak..	113	108	130	102	112
Aakirkeby	Halvbrak	99	94	116	112	105
Lyngby	forsk. ben. Brak..	—	105	112	117	110
Askov Lermark ...	Vikkehavre	—	99	106	109	105

vil vi holde in mente ved de følgende Sammenligninger af alle ældre og nyere Forsøg, hvor Hveden har været repræsenteret ved Erh. Frederiksens Squarehead.

Brattingsborg-Rug har været sammenlignet med Squarehead-Hvede ved Tystofte, Lyngby og Askov i de 5 Aar 1900—04, men i 1901 gik Hveden helt eller delvis bort; for dette Aar mangler derfor Udbyttetal. Sammenstilles gamle og nye Forsøg, faar man for Tystofte følgende Tal for Kærneudbytte, angivet i Ctn. pr. Td. Ld.:

Tystofte, Helbrak.								
	Aar 1900	1902	1903	1904	1909	1910	1911	1912
Brattingsborg-Rug...	52.5	32.8	49.0	38.0	36.2	44.5	40.7	35.6
Squarehead-Hvede ..	42.8	38.2	39.2	43.6	34.2	51.8	43.5	34.7
Forholdstal, Rug=100	82	117	79	115	94	115	107	97

Afgrøden svinger noget op og ned, men nogen iøjnefaldende Tendens til stigende eller aftagende Udbytte er der ikke. Noget tydeligere fremtræder Forandringerne, naar man tager Gennemsnit af Forsøgene for Treaaret 1902—04 til Sammenligning med Gennemsnitsresultaterne fra Treaaret 1910—12. Denne Op-
gørelse giver følgende Resultat:

Tystofte, Helbrak.			
	Rug	Hvede	Forholdstal
	Ctn. Kærne	Ctn. Kærne	Rug=100
1902—04.....	40.2	40.3	100
1910—12.....	40.8	43.2	107

Rugaafgrøderne er gennemsnitlig ens i begge Perioder, men Hvedeafgrøderne stigende, saaledes at Hveden i den sidste Periode staar 7 pCt. gunstigere end i den første.

Efter benyttet Brak ved Tystofte stiller Forholdet sig saaledes:

Tystofte, benyttet Brak.

	Aar	1900	1902	1903	1904	1909	1910	1911	1912
Brattingsborg-Rug...	34.3	31.9	29.1	26.4	35.9	39.6	30.7	35.3	
Squarehead-Hvede ..	27.1	31.6	20.7	26.9	27.8	41.1	26.2	38.4	
Forholdstal, Rug=100	79	99	71	102	77	104	85	109	

Her er det forholdsvis let at se, at baade Rug- og Hvede-afgrøderne tiltager i Størrelse, efterhaanden som Jorden i Aarenes Løb stiger i Gødningskraft. I Gennemsnit for de anførte to treaarige Perioder stiller Resultaterne sig saaledes:

Tystofte, benyttet Brak.

	Rug	Hvede	Forholdstal
	Ctn. Kærne	Ctn. Kærne	Rug=100
1902—04.....	29.1	26.4	91
1910—12.....	35.2	35.2	100

Rugens Udbytte stiger fra den første til den anden Periode med 6 Ctn. Kærne pr. Td. Ld., men Hvedens med 9 Ctn. Kærne, og medens Hveden paa Helbrakjorden tiltog med 7 pCt. af Rugens Udbytte, er Stigningen her 9 pCt.

Lynghy.

	Aar	1902	1903	1904	1910	1911	1912
Brattingsborg-Rug.....	29.5	36.7	24.2	43.2	36.9	35.7	
Squarehead-Hvede.....	24.5	28.3	20.4	44.0	33.8	30.0	
Forholdstal, Rug=100 ...	83	77	84	102	92	84	

Ved Lynghy begyndte Forsøgene et Aar senere end paa de andre Forsøgssteder. I 1901 og 1909 blev Squarehead-Hveden ødelagt af Vinteren, hvorfor Resultater fra disse Aar mangler. Ogsaa her er Jordens Frugtbarhed og dermed Afgrødens Størrelse stærkt stigende. Et Sammendrag, som ovenfor, giver følgende Resultat:

Lynghy.

	Rug	Hvede	Forholdstal
	Ctn. Kærne	Ctn. Kærne	Rug=100
1902—04.....	30.1	24.4	81
1910—12.....	38.6	35.9	93

Rugafrøden stiger med 8 Ctn. Kærne, men samtidig stiger Hvedeafrøden med 11 Ctn. og giver i den sidste Periode 12 pCt. mere i Forhold til Rugen end i den første.

Askov Lermark.

	Aar	1900	1902	1903	1904	1910	1911	1912
Brattingsborg-Rug.....	26.6	24.7	30.6	26.0	32.2	35.8	36.8	
Squarehead-Hvede	15.0	25.6	21.1	28.8	26.7	27.2	23.9	
Forholdstal, Rug=100...	56	103	69	111	83	76	66	

Squarehead-Hveden spirede ikke ved Askov i 1909, hvorfor dette Aar mangler i Sammenligningen. Kun Rugafgrøden viser den sædvanlige Stigning med tiltagende Gødningskraft i Jorden. De to treaarige Perioder giver:

Askov Lermark.

	Rug Ctn. Kærne	Hvede Ctn. Kærne	Forholdstal Rug=100
1902—04.....	27.0	25.1	93
1910—12.....	34.8	25.9	74

Rugafgrøden vokser med 7 Ctn., medens Hvedeafgrøden er uforandret i Størrelse, denne staar herefter 19 pCt. lavere i Forhold til Rugafgrøden i den sidste end i den første Periode.

Medens de 3 første Forsøgsrækker bekræfter den almindelige Erfaring, at Hveden lykkes relativt bedst paa højt kultiveret Jord, synes Resultaterne fra Askov at bryde denne Regel, idet Rugafgrøderne her med stigende Gødningskraft i Jorden tiltager langt stærkere end Hvedeafgrøderne. Maaske dog ogsaa denne Undtagelse lader sig forklare ud fra almindelige Erfaringer.

Ved Askov er Vintersæden i Flertallet af de første Forsøg saaet i halvbrakket Grønjord, i den sidste Periode er den derimod hvert Aar saaet efter sildig slaaet Vikkehavre, og der er givet frisk Staldgødning direkte til Vintersæden. Denne Benyttelse af Brakmarken giver under Askovs Jordbunds- og Nedbørsforhold i Almindelighed et løst og passende fugtigt Saabed for Vintersæden, men Jorden faar et stort Indhold af uformuldede Planterester, Halm, Rod- og Stubblevninger. Under saadanne Forhold lykkes Rugen godt, men Hveden kun daarligt. Ved Tystofte er Staldgødningen kun i 1912 direkte udført til Vintersæd i Helbrak, men i 1912 led Hveden i Forsommeren stærkt af »Fodsyge«¹⁾ i den helbrakkede Jord, medens den efter Turnips, hvor der kun var givet Kunstgødning, var fuld-

¹⁾ Vinteren var vel overstaet og Hveden i Vækst, da der med indtrædende Kulde i April og Maj viste sig Sygdomssymptomer i den staldgødede Hvedemark. I store Pletter døde Planternes udvendige Blade, Skeder og Dele af Rødderne altfor tidligt og farvedes hurtigt mørke af Raadsvampe. Væksten standsede for lang Tid, og Afgrøden blev stærkt formindsket. De kunstgødede Hvedemark var sygdomsfri, men paa flere Nabomarker var Angrebet endnu mere ondartet. Professor F. Kølpin Ravn betegnede Sygdomsbilledet som »Fodsyge«, men kunde ingen bestemt Sygdomsaarsag paavise.

kommen sund, og 1912 er det eneste Aar, i hvilket Hveden ved Tystofte giver større Afgrøder efter benyttet Brak end efter Helbrak. Ogsaa Halmbrækkersvampens (*Leptosphaeria herpotrichoides*) Angreb synes værst i staldgødede Marker. Der er saaledes nogen Grund til at tro, at Staldgødning, udført umiddelbart før Saaningen, foruden at skade Jordens fysiske Tilstand for Hveden, tillige kan paaføre denne Angreb af forskellige, ret ondartede Sygdomme. Et Forhold, som taler til Gunst for den benyttede Brak maa ogsaa nævnes: i visse Egne lider Hveden meget under Angreb af Blomsterfluens Larve (*Hylemyia coarctata*), hvor den dyrkes i Helbrak, medens den gaar fri for dette Angreb i benyttet Brak.

Med omhyggelig Dyrkning af Jorden og stigende Gødningsanvendelse, samt ved Anvendelse af de bedste og mest vintersikre Hvedesorter, maa det anses for utvivlsomt, at Hveden med Fordel kan dyrkes paa mange Ejendomme med lermuldede Jorder, hvor Rugen hidtil har været dominerende. Til Sædskifte, Forfrugt og Gødning stiller Hveden dog andre Fordringer end Rugen. Uden nærmere Forsøg til Vejledning maa de to Sædarters Fordringer til Dyrkningskaarene karakteriseres omtrent saaledes: Hveden trives udmærket i Helbrak eller vel halvbrakket Kløverstub, og de Sorter, som taaler sildig Saaning, lykkes upaaklagelig efter rettidigt fjærnede Rodfrugter, men Staldfoderblandinger synes at være en uheldig Forfrugt for Hveden, og Staldgødning umiddelbart før Saaningen kan paa forskellig Maade virke uheldigt. Rugen trives derimod godt efter Vikkehavre, naar blot Jorden ved Saaningen er findelt og fugtig nok, og den synes udmærket at udnytte frisk udbragt Staldgødning, men mindre end Hveden at paa-skønne Helbrak.

Men Spørgsmaalet: Rug eller Hvede, trænger til nærmere, forsøgsmæssig Behandling og frembyder Opgaver, passende for lokale Forsøg.

Tabel 9. Oversigt over Vejrforholdene.

Tystofte 1908—12.

Aar	September	Oktober	November	December	Januar	Februar	Marts	April	Maj	Juni	Juli	August	Hele Aaret
Middelvarme i C°.													
1908—09	12.7	9.1	3.1	1.2	÷ 0.2	÷ 1.6	÷ 0.2	4.7	8.9	13.8	15.3	15.6	6.9
1909—10	12.5	11.2	2.9	2.1	1.5	2.2	3.8	6.6	12.1	16.6	16.8	16.7	8.8
1910—11	13.3	9.3	3.2	3.0	1.6	1.7	2.6	6.2	13.3	14.7	16.9	18.4	8.7
1911—12	14.6	8.3	5.5	3.8	÷ 2.6	÷ 1.0	4.4	6.1	10.0	14.9	18.6	15.5	8.1
Middel	13.3	9.5	3.7	2.4	0.1	0.8	2.7	5.9	11.1	15.0	16.9	16.6	8.1
Absolut Minimum.													
1908—09	6.0	÷ 1.3	÷ 9.8	÷ 12.2	÷ 8.4	÷ 9.2	÷ 10.1	÷ 3.2	0.1	5.5	10.0	9.3	÷ 12.3
1909—10	5.7	3.7	÷ 5.0	÷ 3.7	÷ 10.7	÷ 5.0	÷ 3.5	÷ 1.9	0.6	6.8	9.9	10.3	÷ 10.7
1910—11	2.3	0.1	÷ 2.8	÷ 4.8	÷ 7.7	÷ 5.0	÷ 3.7	÷ 8.1	4.4	5.2	9.5	9.8	÷ 8.1
1911—12	5.3	÷ 0.6	÷ 3.7	÷ 1.0	÷ 11.9	÷ 18.9	÷ 1.6	÷ 4.1	1.1	4.3	9.5	9.4	÷ 18.9
Nedbør i mm.													
1908—09	24.2	6.1	32.2	7.9	16.2	13.4	26.0	38.6	41.5	40.3	63.9	44.1	354.4
1909—10	61.2	38.0	45.6	73.7	54.6	64.8	10.0	37.7	32.2	58.2	80.1	70.8	625.9
1910—11	38.5	15.7	49.8	40.4	14.1	40.2	42.6	18.7	15.6	73.5	33.4	39.8	421.8
1911—12	26.7	93.6	71.6	53.5	17.0	24.7	28.9	18.8	48.9	69.4	74.2	99.2	626.3
Middel	37.7	38.3	49.8	43.9	25.5	35.6	26.9	28.4	34.6	60.3	62.9	63.2	507.1
Antal Nedbørsdage.													
1908—09	15	5	13	6	10	6	10	15	10	9	20	12	131
1909—10	18	24	16	20	15	19	12	17	10	14	13	17	195
1910—11	14	9	21	13	9	12	14	10	10	14	8	11	145
1911—12	8	18	20	24	10	11	16	9	12	12	8	20	168
Middel	14	14	18	16	11	12	13	13	10	12	12	15	160
Antal Frostdage.													
1908—09	0	1	12	13	23	26	21	10	0	0	0	0	106
1909—10	0	0	15	10	13	10	9	4	0	0	0	0	61
1910—11	0	0	12	8	14	18	15	8	0	0	0	0	75
1911—12	0	1	4	4	27	18	5	8	0	0	0	0	67
Middel	0	1	11	9	19	18	12	7	0	0	0	0	77

Tabel 10. Oversigt over Vejrforholdene.

Aakirkeby 1908—12.

Aar	September	Oktober	November	December	Januar	Februar	Marts	April	Maj	Juni	Juli	August	Hele Aaret
Middelvarme i C°.													
1908—09	12.1	8.7	2.8	0.5	÷ 0.8	÷ 2.5	÷ 0.3	3.8	7.2	13.8	14.5	14.8	6.2
1909—10	12.7	11.0	2.9	2.3	1.2	1.8	2.5	5.7	10.0	15.1	15.6	15.6	8.0
1910—11	13.3	9.2	3.4	2.9	1.1	0.4	2.3	5.3	11.1	13.5	16.0	17.9	8.0
1911—12	13.9	8.6	5.2	4.0	÷ 2.2	÷ 1.6	2.9	4.6	9.0	13.6	17.7	14.9	7.6
Middel	13.0	9.4	3.6	2.4	0.0	÷ 0.5	1.9	4.7	9.8	13.9	16.0	15.8	7.5
Absolut Minimum.													
1908—09	7.0	0.6	÷ 5.0	÷ 11.7	÷ 8.4	÷ 10.6	÷ 7.5	÷ 3.8	÷ 1.0	2.7	9.8	9.8	÷ 11.7
1909—10	7.7	4.4	÷ 4.6	÷ 3.0	÷ 9.0	÷ 2.6	÷ 1.9	÷ 1.7	3.2	7.8	10.5	9.7	÷ 9.0
1910—11	6.0	2.2	÷ 1.6	÷ 3.5	÷ 4.5	÷ 6.1	÷ 3.8	÷ 6.1	2.8	5.9	9.9	10.0	÷ 6.1
1911—12	6.3	0.7	÷ 1.2	÷ 3.0	÷ 10.8	÷ 16.4	÷ 2.0	÷ 5.6	1.0	6.9	9.2	9.6	÷ 16.4
Nedbør i mm.													
1908—09	37.8	21.4	35.8	45.5	26.4	16.7	99.8	64.1	17.9	39.1	105.0	25.2	534.7
1909—10	66.0	24.4	84.0	66.7	(39.6)	48.0	21.2	47.1	57.5	42.8	84.7	113.2	694.6
1910—11	104.6	9.8	122.0	57.1	44.8	63.3	37.4	33.5	5.0	45.6	60.1	35.5	619.6
1911—12	27.3	53.9	78.8	101.4	48.7	34.9	41.3	28.8	26.4	46.9	24.7	122.3	635.4
Middel	58.9	27.4	80.2	67.7	39.7	40.7	49.9	43.4	26.9	43.6	68.6	74.1	621.1
Antal Nedbørsdage.													
1908—09	14	8	15	16	13	7	17	13	10	9	15	9	146
1909—10	13	14	18	19	17	15	12	13	13	10	18	17	179
1910—11	17	6	26	20	15	17	10	10	3	14	7	10	155
1911—12	9	17	17	25	15	16	17	8	10	13	5	18	170
Middel	13	11	19	20	15	14	14	11	9	12	11	14	163
Antal Frostdage.													
1908—09	0	0	11	14	22	28	25	14	1	0	0	0	115
1909—10	0	0	13	9	17	14	13	4	0	0	0	0	70
1910—11	0	0	8	8	17	22	16	7	0	0	0	0	78
1911—12	0	0	3	2	28	26	8	13	0	0	0	0	80
Middel	0	0	9	8	21	23	15	10	0	0	0	0	86

Tabel 11. Oversigt over Vejrforholdene.

Lyngby 1908—12.

Aar	September	Oktober	November	December	Januar	Februar	Marts	April	Maj	Juni	Juli	August	Hele Aaret
Middelvarme i C°.													
1908—09	11.9	8.7	2.1	0.4	÷ 0.5	÷ 2.7	÷ 1.0	4.1	8.3	13.8	14.5	14.6	6.1
1909—10	11.9	10.5	1.3	1.2	0.7	1.2	3.2	6.4	11.4	15.6	16.1	15.9	8.0
1910—11	12.5	8.8	2.2	2.4	0.9	0.7	2.5	6.0	12.7	14.0	16.1	17.5	8.0
1911—12	13.5	7.7	4.8	2.7	÷ 3.0	÷ 1.9	3.4	5.8	9.9	13.9	17.5	14.4	7.4
Middel	12.5	8.9	2.6	1.7	÷ 0.5	÷ 0.7	2.0	5.6	10.6	14.2	16.1	15.6	7.4
Absolut Minimum.													
1908—09	6.6	0.2	÷ 6.3	÷ 11.5	÷ 9.9	÷ 12.5	÷ 11.2	÷ 4.4	÷ 0.8	5.6	9.0	7.9	÷ 12.5
1909—10	5.8	3.5	÷ 7.4	÷ 5.4	÷ 9.8	÷ 5.6	÷ 3.4	÷ 3.6	0.1	6.0	8.8	7.6	÷ 9.8
1910—11	2.8	÷ 0.3	÷ 4.8	÷ 6.6	÷ 8.8	÷ 6.3	÷ 3.8	÷ 7.3	2.9	6.0	8.2	7.2	÷ 8.8
1911—12	4.6	÷ 2.8	÷ 5.3	÷ 2.1	÷ 17.2	÷ 22.2	÷ 1.9	÷ 4.8	0.4	4.3	8.4	8.2	÷ 22.2
Nedbør i mm.													
1908—09	62.0	13.1	39.8	20.1	27.3	20.0	42.8	53.0	36.3	83.0	46.5	45.2	489.1
1909—10	58.9	38.8	62.2	80.5	69.1	92.6	14.5	59.6	61.6	51.8	63.7	61.8	714.6
1910—11	57.9	11.7	76.8	56.8	20.8	52.8	31.2	40.7	30.8	83.1	63.8	64.2	590.1
1911—12	19.2	86.8	97.1	60.7	44.3	37.0	40.4	32.4	37.0	53.5	75.0	142.1	725.0
Middel	49.5	37.5	69.0	54.5	40.4	50.5	32.3	46.4	41.4	67.7	62.3	78.3	629.7
Antal Nedbørsdage.													
1908—09	15	6	14	15	15	8	16	13	17	13	18	11	161
1909—10	12	19	15	17	22	16	8	14	8	10	10	17	168
1910—11	14	13	20	13	12	14	12	12	7	13	10	11	151
1911—12	10	24	19	15	12	15	13	11	13	13	8	20	173
Middel	13	16	17	15	15	13	12	13	11	12	11	15	163
Antal Frostdage.													
1908—09	0	0	17	14	26	27	27	9	2	0	0	0	122
1909—10	0	0	22	15	18	18	16	6	0	0	0	0	95
1910—11	0	1	17	11	15	22	19	10	0	0	0	0	95
1911—12	0	2	6	5	28	27	9	10	0	0	0	0	87
Middel	0	1	15	11	22	23	18	9	1	0	0	0	100

Tabel 12. Oversigt over Vejrforholdene.

Askov 1908—12.

Aar	September	Oktober	November	December	Januar	Februar	Marts	April	Maj	Juni	Juli	August	Hele Aaret
Middelvarme i C°.													
1908—09	12.0	8.9	2.6	1.4	0.1	÷ 1.1	÷ 0.5	5.0	8.8	12.8	14.2	14.2	6.5
1909—10	12.1	10.1	2.1	1.2	1.1	2.3	3.7	6.5	12.0	16.8	16.8	15.8	8.8
1910—11	12.4	8.7	2.1	2.9	1.6	2.0	2.5	6.2	13.1	14.0	16.8	17.7	8.8
1911—12	13.0	7.7	4.0	3.0	÷ 2.3	÷ 1.2	4.3	6.0	9.0	14.6	18.0	14.1	7.7
Middel	12.5	8.9	2.9	2.1	0.1	0.5	2.5	6.1	10.9	14.4	16.4	15.5	7.7

Absolut Minimum.													
1908—09	5.5	÷ 1.4	÷ 6.6	÷ 13.2	÷ 10.8	÷ 9.0	÷ 11.6	÷ 3.5	÷ 1.0	3.1	7.7	6.5	÷ 13.2
1909—10	4.1	0.9	÷ 11.8	÷ 10.5	÷ 11.7	÷ 5.0	÷ 2.7	÷ 2.2	÷ 0.3	6.8	7.4	7.2	÷ 11.8
1910—11	1.2	÷ 1.4	÷ 4.7	÷ 5.7	÷ 5.7	÷ 4.7	÷ 3.4	÷ 7.4	1.9	3.1	7.8	6.0	7.4
1911—12	3.4	÷ 0.7	÷ 4.8	÷ 1.5	÷ 12.5	÷ 18.8	÷ 1.8	÷ 5.5	÷ 0.5	5.6	7.0	7.0	÷ 18.8

Nedbør i mm.													
1908—09	88.1	16.5	58.2	46.5	48.1	22.0	40.0	49.0	46.0	120.8	71.4	96.3	702.9
1909—10	110.5	114.0	55.2	102.0	53.6	70.5	20.7	47.1	25.1	72.0	78.4	99.4	850.0
1910—11	29.9	19.3	126.1	109.5	63.5	102.3	74.4	41.2	25.7	97.4	29.9	13.6	732.7
1911—12	36.8	120.0	111.8	58.7	16.8	27.3	54.0	43.0	57.4	70.1	62.0	140.9	798.8
Middel	66.3	67.7	87.8	79.3	45.5	55.5	47.3	45.1	38.5	90.1	60.4	87.6	771.1

Antal Nedbørsdage.													
1908—09	14	4	13	15	11	3	11	15	8	13	18	13	138
1909—10	13	18	13	13	21	13	7	13	6	9	18	19	163
1910—11	11	9	17	16	13	15	12	12	11	17	9	6	148
1911—12	8	16	20	14	6	12	17	8	10	16	10	24	161
Middel	11	12	16	14	13	11	12	12	9	14	14	15	153

Antal Frostdage.													
1908—09	0	1	18	15	23	26	22	8	4	0	0	0	117
1909—10	0	0	17	19	16	13	10	7	2	0	0	0	84
1910—11	0	2	22	9	22	18	15	10	0	0	0	0	98
1911—12	0	1	5	4	25	20	4	8	2	0	0	0	69
Middel	0	1	16	12	21	19	13	8	2	0	0	0	92